VEKST MED LUND GRENDELAG

KIKKERTEN

Nr. 4 des. 1987

Utgitt av
A/L LUND GRENDELAG

Redaksjonskomité:
Reidunn Smines, Harald Grøtting,
Rolf Jensen og Torbjørn Jakobsen.

GOD JUL OG GODT NYTTÅR!

Denne utgaven av KIKKERTEN er den hittil største og dyreste vi har laget. I år har vi hatt underskudd på bladet, delvis på grunn av lite annonsering og delvis fordi få har bidratt med gaver ("menighetsbladsystemet", hvor man betaler det man selv vil). Det siste er like mye vår feil, da det er vi som har lagt opp til dette systemet.
Vi går ut i fra at mottakerne av KIKKERTEN gjerne vil betale, men man vet ikke sikkert hvor mye som er passende, betalingen blir utsatt og glemt.
Vi har tatt lærdom av vår feil og har som før sagt bestemt oss for å gå over til abonnementsordning. Dette blir altså siste utgave som blir sendt til alle som tidligere har mottatt bladet. Fra og med nr.1/88 vil bare de som har betalt abonnement motta KIKKERTEN. Vi er de første til å beklage dette, men det er eneste muligheten vi ser til å kunne opprettholde KIKKERTEN.
Vi tror mange setter pris på bladet og når vi i tillegg synes det er moro å lage det, gjør vi med dette et forsøk på å ungå nedleggelse.
Til denne utgaven hadde vi mer stoff enn noen gang, men vi trodde en stund at vi ikke hadde noen mulighet til å få utgitt det. Vi tok problemet opp med grendelagets styre, som vedtok å betale trykkingen med midler fra lagets kasse (midler som ikke bladet rår over).
Dette blir kanskje vel mye klaging, men som sagt, vi tar vår del av skylden og satser på bedre tider neste år.
En utgave på 20 sider koster oss ca. 2.000 kroner å gi ut. Med fire utgaver i året, behøver vi ca. 60-70 abonnenter og 3-4 sider annonser, for å kunne være i stand til å gi ut KIKKERTEN i 1988 også.
Vi håper derfor at flest mulig av dere vil abonnere, gjerne også bidra med stoff, slik at KIKKERTEN kan bli et varig tiltak.

Redaksjonskomitéen

JULEGUDSTJENESTEN I LUND KAPELL BLIR 3. JULEDAG (27/12-87) KL. 1100.

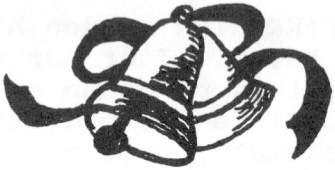

OM BISPEVISITASEN

Biskop Kristen Kyrre Bremer kom på visitas i Kolvereid prestegjeld 15.-20. september i år. Biskopen kom yttervegen via Namsos, og møtte Lund som første stoppested på vegen.
Biskopen ble ønsket velkommen til Lund av kirketjener Øivind Guntvedt. Han møtte også prost Karstein Ness, sokneprest Skiftun og menighetssekretær Edel Lilleeng. Biskopen foretok befaring på Lund kirkegård og i kirka, hvor forskjellige ting som bør utbedres etter hvert ble kommentert.
Om ettermiddagen var det gudstjeneste i Lund kapell, og folk fylte opp benkene mens klokkene ringte. Elevene fra Lund skole hadde fått plassene lengst framme i kirka, for en viktig del av visitasen er at biskopen skal få møte barna og omvendt. I tidligere tider sto elevene oppstilt på kirkegulvet og måtte kunne svare utenat, - i dag foregikk det som en samtale. Biskopen fikk en umiddelbar og nær kontakt med elevene, og var fornøyd med samtalen. Prosten holdt en engasjert preken.
Etter gudstjenesten møtte folk opp på kirkekaffe på "huset". Der var det god stemning. Biskopen kom med en hilsen til folket på Lund, hvor han bl.a. sa at det var første gang han hadde besøkt Lund, og at han satte stor pris på å få besøke også de små kirkestedene i bispedømmet.
Menighetsrådet hadde benyttet denne spesielle anledningen til å ta farvel med klokkeren på Lund. Jens Oddvik hadde etter en årrekke som kirkens ansatt fortjent en oppmerksomhet. Sokneprest Leiv Gunnar Skiftun overrakte et maleri av Lund kapell og takket for trofast tjeneste gjennom mange år. Det ble en

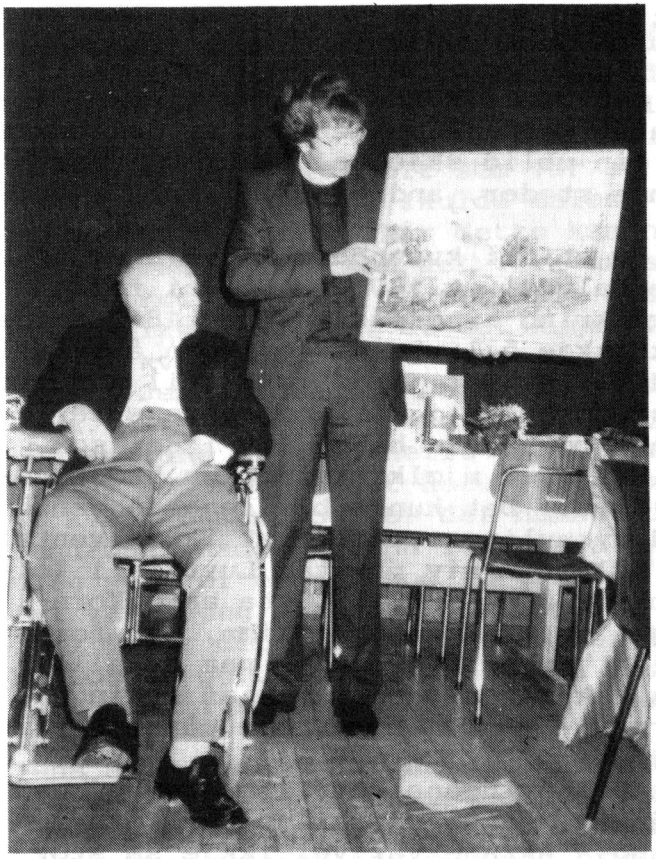

Soknepresten overleverer maleriet til Jens Oddvik.

fin avslutningsstund for Jens Oddvik og en god kirkekaffe, med møte mellom biskop og menighet.

Av menighetssekretær Edel Lilleeng.

FOTOGRAF
Bjørn Hågensen a.s
Havnegt. 23 - 7800 Namsos - Telefon (077) 72 436

KVENNHUSET

Så vidt eg veit finns det inga opplysning i skriftlige kjelder om dei gamle kvennhusa her finns i grenda. Kvennhusa ja, som så mykje anna er dei borte no. Somme leid ein ublid skjebne, flaum og uver renska tomta somme stader, andre fall i hop og grodde ned i torva.

Det er mest truleg at dei kvennhusa vi veit om er oppførd i første halvdel av 1800 åra. Dei folka som opplevde uåra kring hundreårsskiftet 1800 lærde vel at det gjekk ikkje å livberge seg utan å få til så mykje som råd var av det jorda gav. Til husdyra kunde det sankast fór både i mark og fjære etterkvart som det trongs og såleis halde liv i dei som stod på båsen. Men vart mjølkista tom da hadde nøda alt banka på døra. Det kunde bli lenge å vente på ein haust med ny avling - uåret let ikkje vente på seg alltid. Såleis skriv presten Luytkis i Kolvereid i kallsboka i året 1800: "Dette aars Kornhøst tegnede sig -.- (fra vaaren) skiøn, men for tidlig natte kulde beskadigede sæden paa de aller fleste Plads, og ikkun faa garder fik af Avlingen tienligt Sædekorn - -". Og seinar kom uåra og krigsåra 1807 -1814.

Etter dette vart vel åringane betre, åkerdyrkinga vart vel meir påakta, og åkerdyrkinga var først og fremst korndyrking. Åkrane var vel ikkje så stor men avlinga ga nok eit godt grunnlag for matforsyninga.

Men kornet måtte bli til mjøl. Handkvenna vart avleggs. Til det aukande folketal med større bruk av mjøl i matvarene vart "produksjonsevna" for lita, og så var det å finne ein høveleg plass til den tekniske nyvinninga som var på veg inn i grendesamfundet - bekkekvenna. Kvennkallen, som var den som heretter vart sett til å dra kvenna kravde vatn for å gjera arbeidet, og dei "rinnarbekkan" som hadde så stor vassføring at dei kunde takast i bruk vart snart "Kvennbekkar".

Ingebrigt Hommelvika fann plass for kvenna i Hommelvikfossen med vassføring i bekken frå Kvennvatnet innpå fjellet mot Stordalen.

Smedneset hadde kvenna heilt nedmed sjøen i Fjærangen, i Kvennhusholet. Vatnet tok dei fra Smednesvatnet, og det var truleg ei bra sikker vassføring til denne kvenna. Etter sagnet skulde uver og springflo ha feia vekk alt som var av kvennbruk, og korn som stod der og skulde malast fann dei att i tangbeden i fjæra. Når dette kan ha hent veit vi ikkje, men truleg kan det vera under den kjendte storstormen i 1837, og ettersom den var i oktober er det ikkje så rart at det kunde vera korn til maling i kvennhuset.
Gammel-Jens i Oterbekken hadde si kvenn ved Seterelva. Kvennhuset, som sikkert mange enda kjem i hug restane av stod heilt inntil bergtrappen ved sia av Fossen, og det naturlege namnet vart sjølsagt Kvennfossen, og ber det namnet den dag i dag.
Lundaunet hadde kvenna i Trolldalen. Det måtte truleg vera ei av dei som vart kalla "uverskvenn". Det var ingen stad å demme opp for å samle vatnet, og lite er det området bekken har å fylle seg frå, så Lornts og Ola måtte nok vera budd på å iveg med kornposen i slikt ver som folk flest vil halde seg inne i.
Jens Møinichen i Harraneset hadde kvenn i Kvennbekken ved Dyrvika. Der var det bra tilgang på vatn. Han la opp ein liten jorddam i Vasslitjønna og stod såleis meir fritt til å kunne bruke kvenna når det høvde. Men etter ei regnfull haustnatt var alt borte, - flaumen hadde teke kvennhuset. Berre kvennsteinane låg igjen.
Men den kanskje eldste kvenna i grenda er truleg den dei fann restane etter ned i Rønningsbakkan. Under nylandsarbeid i 1913 kom de frami ei tomt som ikkje kunde vera anna enn etter eit kvennhus. Det hadde vore grave ei djup og noko brei grøft eller grop om ein vil kalle det så, - djupast i øvre enden. Og på sidene låg det 2-3 stokkar som hadde lege i ein vegg ein gong. Med andre ord: Det måtte ha stått eit hus her ein gong i tia. Og på toppen av bakkan var det grave ei litt brei grøft fram til bekken som rann forbi. Det er da lett å tenke seg at vatnet vart leidd til grøfta og førd viare - tr-

uleg i rennbord ned til kvenna og kvennkallen som nok hadde stått i øvre enden av den nemte gropa. Ingen av dei vaksne kunde hugse å ha hverken hørd snakk om eller sett nokre restar av noko, før torva var snudd under nylandtakinga.
Kvennhusa vart gamle saman med dei som hadde bygd og brukt dei, og da kvenna i Opløelva var kome i drift, vart det vel etter kvart til at malinga vart gjort der og dei gamle bekkekvernen gjekk fort mot forfall.
Det gamle er borte. Fleire av kvennsteinane er førd bort frå staden dei tente sin eigar og sleit ut seg sjøl. Før dei tilbake. Legg dei opp frå marka så dei synes, lat dei bli monument over dei gamle som hadde kvennsteinen som ein viktig del av sitt livsgrunnlag.

Trygve

LUND SKOLE I LANDSTOPPEN

Av 713 deltakende skoler, ble Lund skole nummer fire i Norge i Skolelandskampen på ski. Lund ble best i Nord-Trøndelag, ikke bare i sin gruppe, men også dersom en ser alle gruppene under ett.
De 12 elevene har tilsammen gått 6885,2 km, og det blir 573,7 km i gjennomsnitt pr. elev.
Til sammenligning hadde Norges beste skole, Vats i Buskerud, 732 km i gjennomsnitt. Og de har både lysløyper, slalombakker og lang vinter, mens ungene på Lund mangler alt dette.
Ikke nok med det. Salsnes skole ble nummer to i samme gruppe i Nord-Trøndelag.
Dette er prestasjoner det virkelig står respekt av - særlig når vi vet at avstanden til storhavet og mildværet er kort.
KIKKERTEN gratulerer og ønsker begge skolene lykke til med ny sesong!

R.S.

ET UVANLIG LANDSLOTTERI

Framtiden i våre hender (FIVH) har et litt uvanlig landslotteri, der gevinstene gjenspeiler bevegelsens holdninger i stedet for å lokke med materialistiske statussymboler. Medmenneskelighet istedet for materialisme er gjennomgangstonen i FIVH, det betyr bl.a. at bevegelsen setter miljøansvar og en rettferdig fordeling av verdens ressurser foran forbruksvekst i de rike land.
Hovedgevinsten i lotteriet er en to ukers reise for to til et utviklingsland hvor Utviklingsfondet (hjelpeorganisasjon som arbeider etter FIVH's ideer), støtter opp om små prosjekter. Reisen fungerer som en kombinert ferie- og studietur, da deltakerne får besøke prosjekt som Utviklingsfondet støtter.
I 1987 var reisemålet Tanzania i Øst-Afrika, like sør for ekvator, og i september drog vi avgårde sammen med styrelederen i Utviklingsfondet. Sammen hadde vi på forhånd planlagt reisen i grove trekk, og første uken benyttet vi til å besøke noen av Tanzanias nasjonalparker. Vi oppholdt oss i et område mellom Kilimanjaro og Victoriasjøen, nord i Tanzania. Der besøkte vi det kjente Ngorongorokrateret og dessuten Tarangire nasjonalpark. Naturopplevelsene var flotte, spesielt likte vi Tarangire godt. Der bodde vi i telt og fikk Afrikas nattlyder rett inn på kroppen, noe som fikk oss til å føle at vi virkelig var der. Turisthotellet ved Ngorongoro med alle dollarturistene isolerte oss fra omgivelsene, og kunne vært plassert hvor som helst uten at vi hadde merket noen forskjell.
Før vi reiste hadde vi våre bestemte oppfatninger om u-hjelp generelt, at den ofte er til mer hjelp for giveren enn for mottakeren og at hensikten ofte er å åpne nye markeder samt å skaffe seg billige råvarer. Vi fikk vår mistanke i høyeste grad bekreftet. Noen eksempler på dette: Japanerne bygger en flott veg, få år senere er det en masse japanske biler der, solgt til tanzanianerne.

Italienerne er nå i gang med et veganlegg, hvor mange Fiater som blir solgt senere gjenstår å se. Iranerne, som skulle ha andre ting å tenke på, har også prosjekter på gang. Bygninger til bruk for norske eksperter ble bygget med norsk planlegging, norsk entreprise og hovedsakelig norske materialer, det blir det mange tanzanianske arbeidsplasser av, ikke sant? Norske eksperter bor i "kolonier", bak murer og piggtråd, isolert fra omgivelsene, deres barn leker ikke med svarte barn. Det virker på oss som om norske eksperter blir sendt til u-land fordi vi ikke har arbeid til alle her hjemme. Der nede bor de mere luksuriøst enn de hadde hatt råd til her i landet. Deres nyeste modell firehjulstrekker (firehjulstrekk er nødvendig) har f.eks aircondition, er det nødvendig? En del av u-hjelpsmidlene er betinget av at mottakeren må kjøpe utstyr og varer fra giveren, dette fører til at de mottar vår kultur istedet for å utvikle sin egen. Heldigvis finns det unntak fra hovedregelen, fredskorpserne er et eksempel på det. De norske fredskorpserne bor ute blant folket, i afrikanske hus, kjører firehjulstrekkere uten aircondition av litt eldre modell og glir godt inn i lokalmiljøet og blir en del av dette.
Utviklingsfondet er også et fornuftig alternativ til den før omtalte tvilsomme u-hjelpen. Vi besøkte tre prosjekter i Rufiji-området, et elvedelta sør-vest for Dar-es-Salaam. Prosjektene består av fire smedgrupper og en pottemakergruppe. Vi besøkte to av smedgruppene og pottemakergruppa. De lokale håndverkerne får hjelp til å forbedre sin produksjon gjennom en lokal tanzaniansk organisasjon. De har fått bedre utstyr, verktøy og ikke minst opplæring. Gruppene er organisert som kooperativer, noe håndverkerne selv ønsker, og det så ut til å fungere bra. To norske fredskorpsere arbeider som rådgivere for gruppene, en smed og en pottemaker. Vi fikk reise og bo sammen med dem i to uker og vi fikk respekt for det arbeidet de utfører. De bor enkelt og glir godt inn i lokalsamfunnet, de har f.eks. ikke dusj, eneste "luksus"

er kjøleskap, komfyr og bilen.
Mens første uken var preget av hoteller og turister, fikk vi andre uken rikelig anledning til å møte tanzaniansk gjestfrihet og varme. Smilende fjes overalt, vi ble møtt med jambo og karibu (goddag og velkommen), de spurte hvor vi skulle, om vi trengte hjelp til å finne fram osv. Vi møtte glade og varme mennesker, med en lav levestandard, men det så ut som om de hadde en høy livsstandard. Det var f.eks. en som ga oss 20 kr. for å betale frokosten vår, han hadde en månedsinntekt på ca. 300 kr. og han gjorde det uten baktanker. Slikt skjer bare ikke hos oss.

Fordi de har sett hvor lukuriøst norske eksperter lever i Tanzania, tror de vi bor i paradis. De skulle bare ha visst, hvis de engang får sjansen til å besøke oss, blir de nok skuffet når de får se vår "varme og omtanke" for våre medmennesker. Vi er slett ikke sikker på at påtvinging av vår kultur i form av tvilsom u-hjelp er til det beste for utviklingslandene. I så henseende er Utviklingsfondet et godt alternativ. Tanzania er rik på ressurser og har etter vår mening krav på selv å utnytte dem på den måten de mener er best.

Tanzania er et mangfoldig land, ca. 3 ganger større enn Norge, og med 22 millioner innbyggere. I nord, på høysletten, er det savanne med få trær og ganske kaldt om natten. Der lever masaiene stort sett på samme måte som da Livingston var der, selv om vi kunne se noen nye ting, som f.eks. radio. Et stolt og høyreist folkeslag. I Dar-es-Salaam bodde menneskene fra de forskjellige stammene blandet sammen i noe som var sterkt påvirket av vår kultur. Mange nordboere tror at det er farlig å reise i Afrika, men Dar-es-Salaam er ikke farligere enn hvilken som helst annen storby, på landsbygda er det ikke farligere enn på landsbygda her hjemme. Rufiji-området hadde frodig tropisk vegetasjon (bush) og størsteparten av folket var muslimer. Shorts passet ikke inn i muslimenes hverdag, så vi måtte gå i langbukser der. Vi betalte selv en ekstra uke på Zanzibar, en øy utenfor kysten. Vi fant flotte badestrender og øya er dekt av kokospalmer, nellik og andre krydder. Øya er sterkt påvirket av arabisk kultur, gatene i Zanzibar by er trange, de fleste husene er tre-etasjes og man får inntrykk av å gå omkring i en labyrint. Rasene var blandet sammen og øya virket som en blanding av drøm og virkelighet. Dette ga oppholdet en avslappende og god følelse.
En opplevelsesrik tur, en virkelig bra hovedgevinst i et bra lotteri.
Neste år går turen til Bangla Desh, er du med på trekningen har du sjansen!

N.C. og H.G.

LUND HANDEL

TELEFON (077) 98 966

DIVERSE DAGLIGVARER — TIPPING
LOTTO — PENGELOTTERIET

KOMMENDE ÅRSMØTER

I skrivende stund har vi fått opplysninger om disse årsmøtene:

LUND IL — årsmøte i grendehuset

SØNDAG 10/1-1988 KL. 1900

Saker til årsmøtet må være levert formannen før 30/12.

LUND GRENDEHUS A/L — årsmøte i grendehuset

SØNDAG 24/1-1988 KL. 1900

Saker til årsmøtet må være levert formannen før 10/1.

A/L LUND GRENDELAG — årsmøte i grendehuset

SØNDAG 13/3-1988 KL. 1900

Saker til årsmøtet må være levert styret før 15/2.

SAGNET OM BRENNVINSTRAPPEN

Fra Trygve Lund har vi mottatt et gammelt handskrevet sagn; sagnet er nedskrevet av Peter Smines i jula 1919. Lunddialekten kommer veldig godt fram, samtidig som man får et godt inntrykk av fortellerkunsten på den tid. Det måtte virkelig være en opplevelse å få sitte sammen nær en varm ovn i mørke vinterkvelder og få høre Peter fortelle sagn mens parafinlampen lyste.

Peter Edvind Smines er født 6. juli 1863. Han var eier og bruker av Øverstu Smines. Hans foreldre var Johannes Mentsen og Teodora Marie Sommer Larsdatter Nubdal. Peter døde 8. juli 1924.

Vi vil her gjøre et forsøk på å vise dere den handskrevne utgaven:

Sagen om Kvinnvinstropen.

Nett attum Salvastuf ligg de n gaat som kallas Hommelnikja. No e der ikj folk der. Men fer mykkj sum hainner år sia kuddj der en mainn å i i kjarreng der Marinn heitt Haus Eunså.

Gaatn va så litn at fer å lava nått'n Haus driv smaafesker i deinn fjoltn sånn sker sa in i fråtoilla å kuli kjerangjen. Ba sålus g så jikk'n oft om Imunssetran, både i løse å i mørkre.
Hainn Haus ha kinnina si i i lita nik som kallas Tjyvholet. Ba når'n gaor derifrå å oppaat seterhusa, så gaor n natt ferli en kvar bargtrapp. Så va de 'n mørk kveill ha'n Haus jikk-der, ha'n

vart var at det lyst bokti bergtrappa
Skiltj å persukti jikkn boltaot, å
da saog'n at det va i oppi dør i
bergtrappan sum det lyst ulijonnum
Hain kjika persukti innijonnom
dørhole, å da saog'n i ong veikj
som heiltj på å breinntj breinn-
vin. I deinn tia breinntj kvar
mainn breinnvin, så han Hans
skjonna strakst ke det va ho heilt
på me. Hainn va så myfikkjinj
at'n sko mast som på gtor. Men
så syinles'n sjåo fer lite, å så skoilt-
fått på sa; men da kom det ke å
gnaur parm deinn ein fot'n hans,
å da slois dora brått sjan å hain
Hans saog ij näkkå anna heill
bergtrappan, sum da va like hat og
gråo som dam sjern aill sum
gaer perki der.

På heimvein lambt sjølsagt sitj'n Haus på nåkkå anna heill de'n ha sjett.

Da'n kom heim fortalt'n de aot kjærinja, som så fortalt det aot ell ho traff. De va no ikj så mang, men det va da mang nok te at det kom ütover bygda i en fatt, å det vatt ~~at~~ olikka hain's Haus.

Så va de'n syndesmånå. Ha'n Haus lang einda, kjærinja va i fjøse. Opp jekk dåra, å det kom i frammen nikj in. Ho jekk beinast åver gåtu bottaat se'nna der'n Haus lang. Det va samma nikja som'n sang i bærje. Ho sujtra å klaga åver at'n ha fortalt nåkkå om de'n sang. Fer håstånsfåtkje ha vatti så fergåti sinet fåå å fer at a ha vörri

så ofersukti å lett döra slåo opp.
Ha'n einda itj fertetå de aot
sån, så skoill'n ha fått go lön fer
det, mun når'n no ha slaidra,
så skoill'n få näkkå fer det å.
Da a ha sagt det, så jekk 'a.

I lita stoimm att fekk'n
Haus out i en fot, truli deimm det
ha gnaura poim da'n sto å
kjika innji barje. De ider fot'n
willja itj ti go, å det einnja me
at'n mått avtakas.

Att deimm lia jekk'n
Haus Eunsä på trefot te sin
döyan dag.

BARNESIDER.

KLOKKESTRENG AV RØDE HJERTER.

Klipp hjertene etter mønsteret du ser på siden her. Bruk gjerne rød kartong, for det ser pent ut. Klipp så mange hjerter som du vil ha, og tre det ene hjertet inn i det andre til det blir en lang rekke. Pynt det siste hjertet med en gullstjerne. Du kan også strø glitter på hjertene hvis du syns det er fint.

Til neste år kan du bruke hjertene som adventskalender. Da må du ha 24 hjerter. Alle hjertene må ha tall fra 1 - 24. Du begynner med å henge opp hjerte nn.1 den første dagen i desember, og så fortsetter du med å henge opp et nytt hjerte helt fram til jul.

STEDSNAVN I LUND - SMINES OMRÅDET.

Hver rebus gjemmer et stedsnavn i Lund - Smines området som er avmerket med et x på kartet. Bokstavene i hver linje i rebusen skal stå i alfabetisk orden. Løsningsordet kommer fram i blyanten. Dra et strek fra blyantspissen til stedet på kartet.

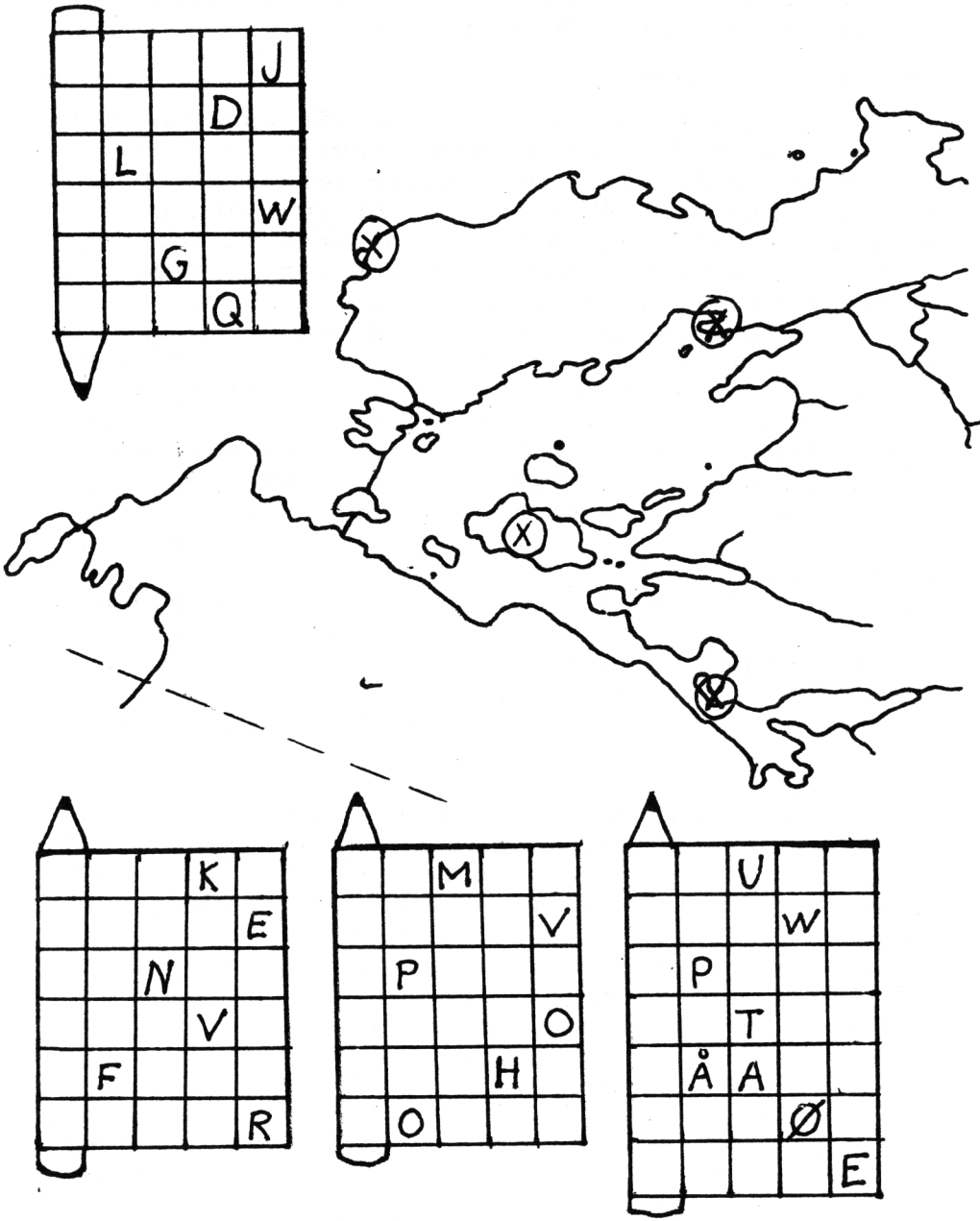
J
D
L
W
G
Q
K
E
N
V
F
R
M
V
P
O
H
O
U
W
P
T
Å
A
Ø
E

FØRJULS- OG JULEMINNER FOR 60-70 ÅR SIA

Av Halldis Johansen

Nu er det snart jul igjen, og da går tankene tilbake i tiden og jeg minnes hvor travelt folk hadde det på denne årstid. Det skulle være klart til jul det var ikke bare å kjøpe alt ferdig i den tida. Mennene dro til kværna med korn for å få mel til vinteren. Noen var også på sjøen for å prøve fiskelykka og kveitevaden ble satt for å se om et herlig julemåltid kunne sikres. Så ble det slakta og kvinnfolka fikk jobb med å lage sodd, steke steka til første juledag og lage blodmat. Sylte og rull ble også gjort ferdig, for i jula skulle det bli fest. Høsten var også travel tid. Kvinnfolka karda og spann garn, strikka votter, sokker og strømper, for alle skulle ha noe nytt til jul. Det hette det "at den som ikke fikk noe nytt skulle sitte på hoggestabben i jula".

På nesten alle garder var også veven oppe for både jenter og gutter skulle ha nye klær. Jentene hadde fast sydame og det var Nora Lund. Hun pleide som oftest å komme hjem til oss å sy. Nora var vel dig flink til å sy og vi ble virkelig fine. Kjolene måtte være minst ett nummer for stor for vi måtte ha noe å vokse i, for de skulle brukes til penkjoler neste jul også. Nå var det tyngste taket tatt og småkaker skulle stekes. Fattigmann, smultringer og goro var det som regel i alle hus, og vi barna fikk steke hver vår "stomp" med navnet vårt på. Når lysene skulle støypes da kjente vi lukta av jul og da var det bare finpussen igjen. Vi pussa både ute og inne.

Lillejulaften kom badestampene inn og det røk godt av kjelene som sto på gammelkomfyren og varmet badevatten. Da vi hadde bada, var det godt å få på seg nye lerretsserker og hoppe i en ny halmmadrass. Morgenen etter var det juleaften. Treet ble pyntet med levende lys og spesielt husker jeg julestasen vi skrev etter fra Tyskland. Menyen på juleaften var risengrynsgrøt. Det var ikke mange julegaver under treet da, som det er nu, men vi hadde fått

klær og det var gaver nok. Første juledag syntes vi var litt lang, for skikken var slik at alle skulle være hjemme den dagen for ellers ble vi kallt julebukker.
Andre eller tredje juledag var det juletrefest i skolen og dit gikk både gamle og unge. Vi barna fikk sjokolade og boller gratis. I mellomjula og langt over nyttår var det vanlig at vi ungene ble budne til juletrefest rundt om på gårdene. En kveld hos hver, og der fikk vi også det beste de kunne by på.
Spesielt husker jeg en juletrefest i Aleksanderstu. Lars Vesterfjell var på Lund for å se til reinen sin. Han bodde hos Johan og Marianne, og da vi barna gikk rundt juletreet, satt han i gulvet på samenes vis og sang i lag med oss. Da festen i Aleksanderstua var slutt, ble jeg narret av Astrid og Brynhild. Jøran var liten og lå i vogga og jeg var dum da som nå, så jeg trodde det var sant at samen kunne ganne. Jeg stod standhaftig å passa på min kjære bror til langt på kveld. Far og mor kom og så meg stå der og de visste sikkert hvorfor, det røpet det lune og varme smilet da de ba meg om å ta kveld.
Tilslutt vil jeg ønske alle KIKKERTEN's lesere ei riktig god jul.

NYÅRSBORD 1987/88

For fjerde nyttår på rad vil ungdommene også i år arrangere nyårsbord. Dette har blitt tradisjon og er et populært tiltak i bygda. Gamle og unge møtes og feirer nyår i lag, med god julemat og felles rakettoppskyting. Deretter danser man seg langt inn i det nye året, den som går sist låser døra. Alle som bor i bygda og deres julegjester er velkommen til å feire nyår i grendehuset. "GJENGEN" vil som tidligere år sende ut innbydelse til alle husstandene med opplysninger om meny, priser o.l.

H.G.

HESTØYAPROSJEKTET

Noen av KIKKERTEN's lesere er sikkert interessert i å vite hvordan det går med reiselivsprosjektet på Hestøya. Det kan vel da være greit å gå litt tilbake i tid og se på det som er skjedd det siste året.

Som kjent fikk Nord-Trøndelag Reiselivsråd i oppdrag å utarbeide forprosjektet og reguleringsplan for reiselivsanlegget. Dette arbeidet ble stort sett ferdig før jul i fjor, men reguleringsplanen måtte forandres og omarbeides en del og ble derfor først sendt ut til høring i slutten av februar i år. Det ble også etterhvert klart at den løsningen Reiselivsrådet hadde skissert, ble så dyr at det ikke var mulig å få til lønnsom drift. Det ble også klart at det ikke var mulig å samarbeide videre med Reiselivsrådet, både på grunn av de økonomiske vanskene de var kommet opp i og fordi de ikke var villige til å forandre planene for plasseringa av hovedanlegget.

Etter en god del møtevirksomhet, befaringer på Hestøya og kontakt med myndighetene ble vi til slutt enige om å få tilbud på forandring av reguleringsplan og utforming av nytt hovedanlegg fra siv.ark. Hallgrim Bremset og rådg.ing. Nils Nærdal på Steinkjer. Tilbudet ble langt høyere i pris enn vi kunne akseptere.

Fylkets næringsavdeling, representert ved Thomas Flak og Jan Einar Olsen samt tiltakskonsulent Arne Ness fra kommunen, kom så på befaring i juli. Thomas Flak pekte ut ny plassering for hovedanlegget, og han var også behjelpelig med å prute ned prisen på tilbudet fra arkitekt og ingeniør så den ble overkommelig. Vi fikk så et nytt forslag til planløsning - som imidlertid grendelagsstyret og grunneier forkastet i et møte med Bremset og Nærdal på Sjøåsen Gjestegård. Etter en ide fra Bjørnar Smines utarbeidet så Bremset nok et forslag - slik fotoet viser - og dette fant vi var mer i stil med det vi hadde tenkt oss. Det nye forslaget ble selvfølgelig ikke gratis. Bremset arbeidet så ferdig reguleringsplanen. En ny runde diskusj-

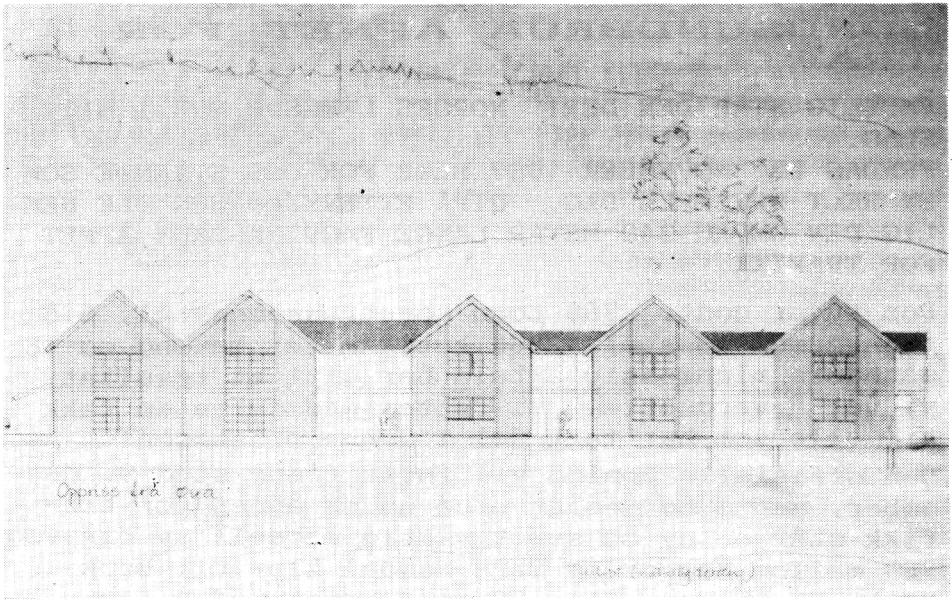

oner med bl.a. Vegvesen og Miljøvernutvalg tok til. Etter mye om og men passerte så reguleringsplanen endelig det berømmelige nåløyet og ble stadfestet i møte i Nærøy kommunestyre den 26/11 d.å.
I mellomtiden er det blitt stiftet selskap. I samråd med firma Marketing Consulting som skal markedsføre reiselivsanlegget, ble navnet: Fjærangen Fjord Feriesenter A/S.
Den 9. november var vi i møte med Fylkets næringsavdeling og la fram de nye planene. Det resulterte i at vi ble bedt om å få utarbeidet et prospekt, som viser det tenkte anlegget, i den hensikt å få bedrifter i Trøndelag til både å tegne seg for aksjekapital og helst binde seg til å bruke anlegget utenom turistsesongen. Dette kan nok bli et nytt nåløye å komme gjennom.
Til slutt vil vi oppfordre alle interesserte lesere, i bygda og utenfor bygda, til å tegne seg som aksjeeiere i det nye selskapet. Vi syns det er svært viktig at folk som bryr seg om heimbygda si, får styringsrett. Det kan vi oppnå hvis vi tilsammen bidrar med minst 1/3 av aksjekapitalen, eller rundt fem hundre tusen kroner.

Johanne

VÅR FELLES JULEGAVE --- NORDSUNDBRUA ÅPNET FOR TRAFIKK

ENDELIG STÅR DEN DER! NORGES LENGSTE BRU I SITT SLAG.
FREDAG 22. NOVEMBER 1987 BLIR FOR OSS STÅENDE SOM EN HELT SPESIELL DAG. UTPÅ ETTERMIDDAGEN BLE NEMLIG DEN OMLAG 340 METER LANGE FAGVERKSBRUA ÅPNET FOR TRAFIKK.

Den ruver godt. 760 tonn konstruksjonsstål, 515 tonn armeringsstål, 2200 kubikkmeter betong og 18 måneders planmessig arbeid har gitt et resultat vi vet å verdsette. Vi retter med dette en takk til alle som har tatt del i denne prosessen!

Den offisielle åpning vil først finne sted 9. desember, men i og med at brua nå er åpnet for trafikk står en ny og svært viktig parsell av riksveg 769 mellom Namsos og Ytre Namdal klar til bruk. Og brukt vil den bli. Sammenlignet med å kjøre rv 17 over Høylandet, blir tru/retur Kolvereid - Namsos 160 kilometer kortere om en velger å kjøre rv 769 og den nye brua. Bussturen på samme strekning tar etter det nye ruteopplegget 2 timer og 15 minutter.
Selv om fergeturen Hofles - Haranes fortsatt er en del av Kystriksvegen, vil nok dette bli en hyppig brukt vegtrasé for flere enn lokalbefolkningen på strekningen Lund - Namsos.

--- OG BRUA VIL IKKE RASE SAMMEN!

Som vel kjent for mange, har det gått rykter over lengre tid om at Anna Elisabeth Westerlund hadde spådd at brua ville rase sammen på åpningsdagen. Men den samme Anna Elisabeth gikk i lokalradioen like før bruåpning ut og avsannet ryktene. Hun kunne ikke "se" at det var noe i konstruksjonen som skulle tilsi en slik katastrofe, og hun ønsket oss som trafikkanter lykke til med nybrua.

B.S.

Her får du i

POSE & SEKK

Butikken med fast rabatt på alle varer.

Stort utvalg i tepper, tapeter og gulvbelegg.

KOLVEREID FARVEHANDEL

7970 Kolvereid

V.V.S.

AAGE WEIDER A.S

Tlf. (077) 72 406 — 72 316

Postboks 122 — 7801 NAMSOS

NOEN GAMLE JULESKIKKER

Av Jon Smines

Før fryseboksens tid var grisen, kanskje sammen med en vinterfødd gjeldvær, ferskmaten av kjøtt til jul. Slaktetida var dermed gitt på forhånd: Den måtte slaktes såpass tidlig at kvinnfolka fikk isteret ferdig til smultbakinga, sylteflesk, syltelabber og rull, men ikke så tidlig at ferskkjøttet fór ille. Lysdagen var kort, så en måtte starte grytidlig. "Grisotta" er et kjent begrep. Den som skulle tenne opp under skåldvatnet måtte først opp. Gryta hang gjerne i skjerdingene, fylt og med tennveden ferdig under.

Slakteren satte sin ære i å komme tidlig. Min moster fortalte om en førejulsvinter de hadde tinga Konrad Kvernvik som slakter. Da hun sto opp i femtida for å tenne opp under skåldvatnet, var Konrad alt kommet og hadde lagt seg nedpå sengbenken i stua. Hos oss var morbror Lornts fast slakter i mitt minne. Han hadde revolver og skjøt grisen bak øret. Skålding og partering foregikk inne i eldhuset, bare et par skritt fra grua og skåldvatnet. Lufta var mett av vassdamp. Likevel måtte brillene på under skåldinga, noe jeg ennå ikke har sluttet å undre meg over. Men det hørte med til ritualet. Og det dreide seg mye om ritual. Når ryggflesket var gjennomskåret, ble tjukkelsen målt med knivbladet, taksert i tommer og kommentert av slaktere, husbondsfolk og nærmeste naboer. Etterpå var det griskaffe.

Julekveita var det mye snakk om. Fiskerbonden var vel stort sett gått ut før jeg ble født, men tidligere hørte kveita med på julebordet. Den som ikke hadde fått den, måtte sitte på nausttaket julenatta, het det.

Kjøttmølja var i de fleste hus middagsmat juleaften. Merkelig nok ikke hos oss. Vi hadde lutefisk med kjøttfeitt attåt. Mølja ble laget av flatbrød som ble oppbløtt i feitt og kraft etter kokinga av kjøttrull og annet kjøtt. Møssmør og sirup ble blandet i, og den måtte helst etes før feittet størkna.

Krøttera ble heller ikke gløm t. Kyrne og hesten fikk hver sitt havreband både julekvelden og juledagsmorgen.
Full bading i stampen før kvelden. Ungene først. De fleste fikk noe nytt i klevegen, helst heimgjorte underklær (som kløddе). Når den siste var ferdig, sto gjerne juletreet ferdig pynta.
Julekveldsmaten var først risengrynsgraut, så steik eller ribbe og til slutt brødmat. Noe brødmat skulle nemlig stå på bordet hele julenatta. Det var nok en eldgammel skikk, med mulig tilknytning til haugbønderne, men de som tok på seg å tolke den for oss, sa det var for Jesusbarnet.
Etterpå takket alle mor i handa for maten, først farfar og så vi andre etter alder og verdighet.
Det samme gjentok seg juledag.
Julegaver var i min barndom på tur inn som skikk. Far min fortalte at de som ungdommer ga julekort til hverandre; "bytta julkort". Gavene var svært beskjedne: Lommetørkle, juletrekuler o.l. var vanlig mellom søsken.
Julekvelden var da som nå forbeholdt heimen. Men her på gården pleide man fra gammel tid å gå julebesøk til hverandre julenatta. Vi skiftet om å gå først, annethvert år. Det fulgte vallskiftet for laksfisket: Den som skulle ha Kvalholmen gikk først. Natta gikk gjerne med, og det hendte at kvinnfolka gjorde fjøset før de la seg.
Juledag skulle ingen "gå borti gårdan". Ungene kunne møtes ute, men det var skam å gløm me seg og gå inn hos naboen.
Et særskilt minne hører julekvelden til:
Det var lagt nytt på sengene og ny havrehalm i bolstrene. Vi la oss i de gode mjuke sengene, men om ikke lenge var halmen presset sammen i midten så vi lå i ei djup grop. Det tok mange netter og mye oppristing av halmen før senga ble god å ligge i.

JULETREFEST
I LUND SKOLE
3. JULEDAG KL. 1900

INFORMASJON OM ABONNEMENTSORDINGEN

Fra og med neste utgave (1988) vil vi gå over til en abonnementsordning for KIKKERTEN.
Fordi annonseinntektene har sviktet p.g.a. lite opplag, går avisa underskudd. Vi har også fått inn forholdsvis få gaver fra "abonnentene", ikke fordi dere ikke vil betale, men fordi man ikke vet hvor mye man skal gi.
I stedet for å legge ned KIKKERTEN, som vi synes har sin misjon, må vi gå over til abonnement. Abonnement for 1988 vil koste kr. 60,- og det vil bli utgitt fire utgaver. Innbetalingsblankett er vedlagt denne utgaven og vi håper at flest mulig benytter seg av den. Ellers vil vi be alle våre lesere om å sende inn stoff til KIKKERTEN, hjelp oss å gjøre avisen bedre.

H.G.

P.S. BANKGIROBLANKETTEN KAN BETALES PÅ POSTEN.

BREV TIL KIKKERTEN

Først vil vi få ønske dere lykke til med KIKKERTEN og håper på fortsatt vekst. Ikke bare for bladet men for hele Lund.
Det er nu 10 år siden vi første gang kom til Lund og vi likte stedet med en gang. For pent er det på Lund, med den koselige hvite kirken og fjellet og fjorden i bakgrunnen.
Og siden har vi vært der mange ganger, både sommer og vinter. For med sønn, svigerdatter og ikke minst barnebarna, er det stadig noe som drar oss oppover. Men de første gangene vi kom oppover syntes vi det var en besværlig reise, med to ferjer og ikke minst vanskelig å finne ferjeleie. Men så kom jo bruene og siden den nye veien, så da ble det jo fint.
Og nu ønsker vi dere lykke til med den siste brua og veiforbindelsen til Namsos. Så nu håper vi at flere unge familier bosetter seg på Lund, og at det fortsatt må bli et livskraftig bygdesamfund.

God jul!

Gunvor Jensen

IDRETTSANLEGGET PÅ LUND TAR FORM

Det har i høst vært gjort stor innsats på baneanlegget, men desverre kom kuldegradene en uke for tidlig slik at arbeidet måtte avbrytes.
Framdriftsplanen kan høres optimistisk ut for et lite lag, men den følger tildelingen på 116.000 kroner laget har fått fra STUI.
Banen er nå nesten ferdig planert, steinmjølet til løpebanen er lagret på banen og det er støpt såle for redskaps/tidtakerbu.
I løpet av våren 1988 håper vi friidrettsdelen av banen vil stå ferdig og i løpet av sommeren vil da fotballbanen bli isådd. Men fotballbanen kan neppe tas i bruk før våren 1989.
Når regninger for utført arbeid er mottatt og anbudspris på det resterende er innhentet, vil det framkomme om det blir nok penger igjen til å bygge redskaps/tidtakerbu i vinter.
Arbeidet med rydding av skiløypetrasé i området ved banen er også snart fullført. Løypetraséen er lagt i den planlagte lysløypetraséen og med utvidelse ned til grendehuset. Etter samarbeidsavtale med Salsnes IL, venter vi med søknad om midler til lysløype. Men løypa blir fin selv uten lys. Laget vil også kjøre opp løyper til fjellet med snøscooteren når føret tillater det.
Lund IL må jo følge opp den store skiinteressen som er her blant barna. Elevene ved skolen gjorde jo en kjempeinnsats i forrige sesong med å gå til topps i Skolelandskampen på ski i Nord-Trøndelag, og til en plass i Norgestoppen.

R.J.

Harald Grøtting

**** ORD OG UTTRYKK ****

Fagerhuva	- en av kumagene, der "kvasst" blir liggende, spiker og streng eller lignende
Kjesi	- brukes som osteløpe, kommer fra spekalvmagen (kalven måtte ikke ha spist stråfor), betyr også hengemage (folk)
Loinna	- treverk (f.eks. slip) på tvers av støa for å dra båten over
Loinnbru	- skrå bru mellom "loinnan" og naustdøra
Stupe haukråk	- gjøre forlengs rulle
Tæljmin	- dårlig matlyst
Gomla	- åt, tygde
Malisjørk	- urolig
Javaleng	- få orden på noe
Joins	- liten jolle
Sovlæst	- toillvassi, vasekopp
Det e itj snøtti uti næssin	- det er ikke enkelt

****

FORSIDEBILDET

Fra en skitur vinteren 1947. Fra v. Bjarne Hestø, Kjellaug Smines (da Grøtting), Jon Smines og Torberg Hestø.